בסמתן של לדיקים . בהכל שוחטין (חולין דף ה:): **אכר מן הסמי** . שלאכד מהם לאכר מן השמוטה ומפני לימתו חתכו עבדיו לאכר מן החי והביאו תחתיו שלא יבין : **הסעומדים עלי** . לחרף ולנדף : **ובידי לעומדן** . כח בידי להלשין עליהן : **לנגדי** . מריבני ומקניטני : **גניבא** . היה חולק עליו : **קולר** . שלשלת של תורה אור ברזל שנתנין שם המוכתבים למלכות להריגה : **זמרא** . לשורר בבית המשתאות : **ימר שכר** . יהא מר : **דמגא** . כעור : **מארגיזא** . שם מקום : **קנאם** . כעס מחמת צער שלערו : קנאה הוא לשון שאדם מתעבר על ריבו או על ריב אחרים כמו קנא קנאתי (מלכים א יט) וכמו בקנאו את קנאתי (במדבר כה) : **לעקם לגימא** . שגוזל ממנו ויורד לחייו לעערי מזונותיו : **כלילא** . היו עושין עטרות לחתנים יש של זהב וכסף לבנות ומלוירות בגפרית ומלח שקורין ניי"ל ויש של ורד והדס : **כפולמוס** . חיל שהעלה אספסיינוס קודם שבא מיטוס עליהם : **ועל האירוס** . מפרש בפרק בתרא דסוטה (ד' מט:) מעבלא דחד פומא והוא זוג המקשקש : **רב חסדא** . תלמידו של רב הונא הוה ולא היה משיב בפניו וכי קם רב הונא אמר ליה רב חסדא לרים גלותא קרא כתיב : **מס עניין כו'** . והלא מלגפא מבגדי כהונה הוא : **פלגסים מדרבנן** . היו אסור אלא מדרבנן וקרא בעטרה של מלך מייירי שהיה מתגבא שהבטל הכהונה ויגלה לדקיהו בגולה : **ומסדלין מילך** . חסודים ואלים דבריך : **שלמים** . מלומלמים והכי קאמר קרא אם שלמים מזונותיך ולא שכן אם רבים : **וכן נגזוז ועבר** . הרי הן משולים לעובדים בהבר על ידי גזיזה שהגזוזה עובדת כך גזוז מהן לדקה וירבו : ועניתיך

מולין ז. [הה: ו. יבמות לח: כתובות כח:]

[ע' מהרש"א בחדושי הלכות מ"ש בתוס' ד"ה הכסם]

מיטיבלה סנהדרין בגלל דיר מביא המשתאות שנאמר "בשיר לא שתו יין"

[ועיין תוס' יומא כה. ד"ה מועל ותוס' סוכה ה. ד"ה ואל יוכיח]

כמה א מיי' פ"מ מהל' מוכל ומשיק הל"ע טוש"ע תו"מ סי' שפח סעי' ה :
כו ב ג מיי' פ"ה מהל' מענים הל' יד סמג עשין מד"ש ג טור ש"ע תו"מ סי' תקם סעיף ג [ובכל מלפם בכלות פ"ה דף כד: ובכל"ש שם סימן ח] :
כז ד מיי' שם הלע"ז טוש"ע שם סעי' ד :

השתא בהמתן של לדיקים כו' . אמר ר"מ דלא פריך אלא גבי מידי דאכילה דגלאי הוא לגדיק שאוכל דבר איסור ולהכי לא פריך גבי ר' ישמעאל שקרא לאכילה בפרק קמא דשבת (דף יב:) וגבי יהודה בן בבא שהרג עד זומם (חגיגה דף טז:) ובהכיא דפ"ב דכתובות (דף כח:) דהעלו עבד לכהונה על פיו לא גרים ליה ר"מ אע"פ שיש שם אכילת איסור תרומה לאשתו ולבניו שהן אוכלין בתרומה מ"מ כיון שאכסה עצמו אין בכאל באכילת איסור אין סברא להקשות ורב ירמיה בר אבא דאשתלי וטעים קודם הבדלה (פסחים דף קו:) אע"ג דאמר התם (דף קה.) דמיתתו באסכרה וברחש הבמה (דף כח.) בסיס תבשילא דבבלאי בלומא רבא דמערבא אין דבר מגונה כל כך אכילה של היתרא בשעת האיסור* : **והוא** יפילם חלים . בפ' בתרא דזבחים (דף קמו:) דרש' דוס בעגין אחר גבי וידוס אהרן (ויקרא י) אע"פ שהפיל לך חלים אתה דוס : **השכם** והערב עליהן . דרש דוס כמו דמדומי חמה (שבת דף קיח:) אע"ג דאמר בבבא קמא (דף נ.) המוסר דיבו לשמים הוא נעגם אחילה הא אמר ר"מ דאית ליה דינא בתרעא אי נמי השכם עליהם לבית המדרש קאמר לעסוק בתורה :

זמרא מגא לן דאסור . פי' בקונטרס לשורר בבית המשתאות וכן משמע מדקאמר ולישלח ליה מהכא בשיר לא ישתו יין ובפרק בתרא דסוטה (דף מח.) תנן משבטלה סנהדרין בטל שיר בבית המשתאות שנאמר בשיר לא ישתו יין ורחוי להחמיר בכוזא דהוה בירושלמי דהוה קאים ודמיך בזמרא שמתעגג ביותר ושיר של מלוה שרי כגון בשעת חופה שעושין לשמח חתן וכלה . **עטרות** חתנים . פירש בקונטרס עטרה ממש ואין נראה דאמר עלה בפ"ב דסוטה (דף מט:) לא שט אלא של ורד ושל הדס אבל של קנים ושל חילא מותר ואין דרך לעשות עטרה משל קנים אלא עטרות שעושים כעין כיפה וברחש כל אדם דקאמר לאו דווקא ברחש ממש אלא למעלה מרחש וכמו' מדות (ספ"ג דף לו.) דתנן העטרות שבחלונות פירשו גמי הגלוגים כעין כיפות מוזהבות שעושין בחלונות ולא הויא כלילא דדהבא כהיא דבמה אשה (שבת דף נט:) דקאמר נפוק כמה כלילי בנהרדעא ודווקא לחתנים אסרו דומיא דעטרות כלות דמפרש בסוטה (דף מט:) דהיא עיר של זהב ובפרק במה אשה (דף מ.) אמר לא תעלה אשה בעיר של זהב מכלל דבחול שרי אלא דווקא חתנים וכלות אסרו משום שמחה יתירה כדאמרי' התם גמי (ב"בבא) זה אפר מקלה שברחש חתנים : **בזמן** שמלגפת ברחש כהן גדול . דאותה של כהן הדיוט קרויה מגבעת כדכתיב (שמות כח) ועשית להם אבנטים ומגבעות כ"ג היתה קטנה קרויה מלגפת מיהו אומר ר"י דאשכחן בלשון הגמרא דקרי גמי מלגפת לשל הדיוט בפרק בתרא דסוטה ביומא (דף כה.) דאמר טולו מלגפת של אחד מהן ואפילו היו שוות נקט הכא ברחש כ"ג לפי שאין אסור אלא לחתנים כדמפרש כעין כ"ג שהוא רחש ושר בישראל* : הכי

למימרינהו בניאותא כי היכי דליקבלו מיניה אמר ר' אשי אנא לא שמיעא לי הא דרבה בר בר חנה וקיימתיה מסברא א"ר אבהו לעולם אל יטיל אדם אימה יתירה בתוך ביתו שהרי אדם גדול הטיל אימה יתירה בתוך ביתו {והאכילוהו דבר גדול ומנור' חנינא בן גמליאל, האכילוהו ס"ר *השתא בהמתן של צדיקים אין הקב"ה מביא תקלה על ידם צדיקים עצמן לא כ"ש אלא} בקשו להאכילו דבר גדול ומאי ניהו אבר מן החי. שלח ליה מר עוקבא לר' אלעזר בני אדם העומדים עלי ובידי למסרם למלכות מהו? שרטט וכתב ליה אמרתי אשמרה דרכי מחטוא בלשוני אשמרה לפי מחסום בעוד רשע לנגדי אע"פ שרשע לנגדי אשמרה לפי מחסום, שלח ליה: קא מצערי לי טובא ולא מצינא דאיקום בהו שלח ליה דום להו' והתחולל לו' דום להו' יפילם לך חללים חללים, השכם והערב עליהן *לבהמ"ד והן כלין מאליהן, הדבר יצא מפי ר"א ונתנוהו לגניבא בקולר. שלחו ליה למר עוקבא *זמרא, מנא לן דאסיר? שרטט וכתב אל תשמח ישראל אל גיל בעמים ולישלח להו מהכא בשיר לא ישתו יין ימר שכר לשותיו? אי מהתם הא מ"מ זמרא דמגא אבל דפומא שרי, קמ"ל א"ל רב הונא בר נתן לרב אשי מאי דכתיב קינה ודימונה ועבדה א"ל מתותא דארץ ישראל קחשיב א"ל אטו אנא לא ידענא דמתותא דא' קא חשיב אלא רב גביהא מארגיזא אמר בה טעמא: כל שיש לו קנאה על חבירו ודומם, שוכן עדי עד עושה לו דין, א"ל אלא מעתה צקלג ומדמנה וסנסנה הכי נמי? א"ל אי הוה רב גביהא מבי ארגיזא הכא הוה אמר בה טעמא, רב אחא מבי חוזאה אמר בה הכי: כל מי שיש לו צעקת לגימא על חבירו ודומם שוכן בסנה עושה לו דין א"ל ריש גלותא לרב הונא בלילא מנא לן דאסור א"ל מדרבנן *דתנן בפולמוס של אספסיינוס גזרו על עטרות חתנים ועל האירוס אדהכי קם רב הונא לאפנויי, א"ל רב חסדא כתיב כה אמר ה' אלהים הסר המצנפת והרם העטרה זאת לא זאת השפלה הגבה והגבוה השפיל" וכי מה ענין מצנפת אצל עטרה אלא לומר לך בזמן שמצנפת בראש כ"ג עטרה בראש כל אדם, נסתלקה מצנפת מראש כ"ג נסתלקה עטרה מראש כל אדם, אדהכי אתא רב הונא אשכחינהו דהוי יתבי א"ל האלהים, מדרבנן אלא חסדא שמך וחסדאן מילך, רבינא אשכחיה למר בר רב אשי דהוה גדיל בלילא לברתיה א"ל לא סבר לה מר "הסר המצנפת והרם העטרה?" א"ל דומיא דכ"ג, בגברי, אבל בנשי לא, מאי "זאת לא זאת?" דרש ר' עזירא *זימנין א"ל משמיה דרב אמי וזימנין א"ל משמיה דרב אס} בשעה שאמר הקב"ה לישראל "הסר המצנפת והרם העטרה" אמרו מלאכי השרת לפני הקב"ה: "רבש"ע, זאת להן לישראל שהקדימו לפניך בסיני "נעשה" לנשמע"? אמר להן "לא זאת להן לישראל שהשפילו את הגבוה והגביהו את השפל והעמידו צלם בהיכל" דרש רב עזירא {זימנין א"ל משמיה דרב אמי וזימנין אמר לה משמיה דרב אסי} מאי דכתיב כה אמר ה' אם שלמים וכן רבים וכן נגזוז ועבר, וגו' אם רואה אדם שמזונותיו מצומצמין יעשה מהן צדקה וכ"ש כשהן מרובין, מאי "וכן נגזוז ועבר"? תנא דבי ר' ישמעאל כל הגוזז מנכסיו ועושה מהן צדקה ניצל מדינה של גיהנם משל לשתי רחילות שהיו עוברות במים אחת גוזזה ואחת אינה גוזזה, גוזזה עברה, ושאינה גוזזה לא עברה ועניתיך

[ע"ע תוס' יומא כה. ד"ה הסר המצנפת והרם העטרה וגו' מה ענין מצנפת אצל עטרה אלא לומר לך בזמן שהמצנפת בראש כהן גדול עטרה בראש כל אדם נסתלקה מצנפת מראש כ"ג נסתלקה עטרה מראש כל אדם: רבינא אשכחיה למר בר רב אשי דקא גדיל בלילא לברתיה א"ל לא סבר מר הסר המצנפת והרם העטרה א"ל דומיא דכ"ג בגברי ואי ק' והא תנן בשלהי פרק בתרא דסוטה בפולמוס של טיטוס גזרו על עטרות של כלה אלמא שתי גזירות היו בפולמוס הראשון של אספסיינוס גזרו על עטרו' של חתנים ובפולמוס אחרון של טיטוס גזרו גם על עטרות הכלה י"ל שאין פתרון עטרות הכלה כעטרות חתנים דהכי אמרינן נבי עטרות חתנים לא שנו אלא של מלה וגפרית אבל של ורד ושל הדס מותר ושמואל אמר אף של ורד ושל הדס אסור אבל עושה הוא. של קנים ושל חלף ולוי אמר אף של קנים ושל חלף אסור ונבי עטרות הכלה אמרינן אמר רבה בר בר חנה עיר של זהב תניא נמי הכי איזהו עטרות הכלה עיר של זהב אבל עושה היא כיפה של מלח אלמא דוקא עיר של זהב נאסר לכלה אבל שאר עטרות מותר ולחתנים נאסרו

תוספות רי"ד

שלח מר עוקבא לר' אלעזר בני אדם העומדי' עלי ויש כח בידי למוסרן למלכות מהו . שרטט וכתב לו אשמרה דרכי מחטוא בלשוני אשמרה לפי מחסום בעוד רשע לנגדי אע"פ שרשע לנגדי אשמרה לפי מחסום שלח ליה קמצערן לי טובא ולא מצינא לסיקם בהו שלח ליה דום לה' והתחולל לו דום לה' והוא יפילם חללים חללים השכם והערב לבית המדרש והן כלין מאליהן א"ר יצחק שהיס כותבי' נ' אין כותבי' במחניתא חנא נ' כותבי' ק' אין כותבי' . פי' נ' תיבות [כותבין] כלא שרטוט ארבע [אין] כותבין שלח ליה למר עוקבא זמרא מנא לן דאסור פי' לשורר ולומר בבית המשתאות שרטט וכתב אל תשמח ישראל אל גיל בעמים פי' לא שנא בפה לא שנא ביד א"ל ריש גלותא לרב חנא כלילא מנא לן דאסור פי' היו עושים לחתנים עטרות של זהב ושל כסף צבועות ומצוירין בגפרית ומלח שקורי' ניי"ל א"ל רב חסדא קרא כתיב כה אמר ה' הסר המצנפת והרם העטרה וגו' מה ענין מצנפת אצל עטרה אלא לומר לך בזמן שהמצנפת בראש כהן גדול עטרה בראש כל אדם נסתלקה מצנפת מראש כ"ג נסתלקה עטרה מראש כל אדם: רבינא אשכחיה למר בר רב אשי דקא גדיל בלילא לברתיה א"ל לא סבר מר הסר המצנפת והרם העטרה א"ל דומיא דכ"ג בגברי ואי ק' והא תנן בשלהי פרק בתרא דסוטה בפולמוס של טיטוס גזרו על עטרות של כלה אלמא שתי גזירות היו בפולמוס הראשון של אספסיינוס גזרו על עטרו' של חתנים ובפולמוס אחרון של טיטוס גזרו גם על עטרות הכלה י"ל שאין פתרון

גליון הש"ס

גמ' מי מסכות הוה אמינא הכ"מ זמרא דמגא . עי' תגיגה דף טו ע"ב ברש"י ד"ה זמרא: שם מתוותא דא' ע' עיבוכין דף כא ע"א תד"ה אחוי ליה :

תוס' ד"ה בשתא בהמתן וכו' דגלאי הוא לגדיק . מהרי"ק ס"ס הגהות ריש עוי"ל :

נוסח/מהגה

מדקה אחר 17-ט"ח בין מר עוקבא ור"א

[וע"ע תוס' שבת יב: ד"ה ר' נתן ותוס' מולין ה : ד"ה לדיקים ותוס' פסחים קו: ד"ה לאיתלי ותוס' יבמות לט : ד"ה ס"ד הכתם]

בנוסא איק נפגיב לעומת המגדר אוותק

נוסח/מהגה

זגזות על פסוקים ברבים טאות של דגים באוץ ישראל

מהגה

ר' דאות מהו בסיס האיסור של כלל אי

נוסח

מגות נתינת 3 דקה חלה אפילו על גי

מהגה

ר' דאות של ר' עזירא

נוסח

[ועיין תוס' יבמות לט ד"ה אמר ר' אבהו ותוס' מולין ה. ד"ה אל יטיל]

עטרות הכלה כעטרות חתנים דהכי אמרינן נבי עטרות חתנים לא שנו אלא של מלה וגפרית אבל של ורד ושל הדס מותר ושמואל אמר אף של ורד ושל הדס אסור אבל עושה הוא. של קנים ושל חלף ולוי אמר אף של קנים ושל חלף אסור ונבי עטרות הכלה אמרינן אמר רבה בר בר חנה עיר של זהב תניא נמי הכי איזהו עטרות הכלה עיר של זהב אבל עושה היא כיפה של מלח אלמא דוקא עיר של זהב נאסר לכלה אבל שאר עטרות מותר ולחתנים נאסרו